

Република Србија
ОПШТИНА ВАРВАРИН
ОПШТИНСКА УПРАВА
Број: 501 – 34 / 2025 – IV
Дана, 05.08.2025. године
Варварин, Марина Мариновића 38

На основу члана 29. став 3. Закона о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 94/2024), и члана 136. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС“, број 18/2016 и 2/2023 - Одлука УС РС, Аутентично тумачење - 95/2018), Општинска управа општине Варварин као надлежни орган, решавајући по захтеву Пољопривредног газдинства Тирнанић Стефан, као носиоца Пројекта – фарма за држање крмача и товљеника, на кп.бр. 4722/1 КО Бачина - општина Варварин, а на предлог Техничке комисије, доноси

РЕШЕЊЕ

I ОБАВЕЗУЈЕ СЕ Пољопривредно газдинство Тирнанић Стефан, Трешњиног цвета 1V/6, Нови Београд, као носилац Пројекта – Фарма за држање крмача и товљеника, на катастарској парцели број 4722/1, КО Бачина – општина Варварин, да у року од 60 дана изврши измене и допуне Студије о процени утицаја на животну средину затеченог стања предметног пројекта, израђене од стране од стране Привредног друштва за безбедност на раду, пројектовање и инђењеринг „МД ПРОЈЕКТ ИНСТИТУТ“ д.о.о., Трг краља Александра Ујединителја 2/5 Ниш, евидентирана у овом привредном друштву под бројем 490/04 од 22.04.2025. године.

II Измене и допуне предметне Студије о процени утцаја на животну средину извршити, како је чланом 37. став 3. Закона о процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС“, број 94/2024), у складу са пројектом изведеног објекта, подацима о емисији и резултата мерења и испитивања чинилаца животне средине, а посебно у следећим деловима:

Тачка 3. НАЗИВ И ОПИС ПРОЈЕКТА, УКЉУЧУЈУЋИ ВЕЛИЧИНУ, ТЕХНОЛОГИЈУ, ПРОЈЕКТОВАНЕ КАПАЦИТЕТЕ И ДРУГЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПРОЈЕКТА КОЈЕ СУ РЕЛЕВАНТНЕ ЗА УТВРЂИВАЊЕ И ПРОЦЕНУ ЗНАЧАЈНИХ УТИЦАЈА И РИЗИКА У ТОКУ ТРАЈАЊА ПРОЈЕКТА,

подтачка 3.2. Опис објекта, планираног процеса или активности, њихове технолошке и друге карактеристике,

део 3.2.1. Опис објекта

Сепаратор

„Објекат је приземан, састоји се од једне просторије за сепарацију ђубрива. Бруто површина објекта је 113 m². Конструкција објекта челична, а фасадни зидови су обложени алуминијумским лимом. Кровна конструкција је челична решеткаста на две воде, а кров је покривен ТР алуминијумским лимом. У објекту има инсталације струје.“

Наводи из овог дела не садрже никакве техничке податке о сепаратору, његов капацитет, као ни податке о томе да ли сепаратор таквог капацитета може задовољити

потребе фарме са тим бројем планираних грла свиња. Такође се не наводи шта се у предметном објекту конкретно ради и које је даље поступање са сепарисаним стајњаком.

Лагуне

„На локацији фарме налазе се 2 водонепропусне лагуне капацитета 20.000 m³.“

Техничка комисија је обиласком локације фарме и простора где се налазе лагуне утврдила да лагуне нису водонепропусне. Потребно је из пројектне документације доставити тачне податке о лагунама, њихов број, димензије, и капацитет, као и материјал од којег су изграђене и то поткрепити доказима из пројекта. У случају да такви докази не постоје потребно је прецизно описати њихов облик, дубину, капацитет. Као доказ водонепропусности лагуна доставити мерење загађености земљишта у околини. Мерење извршити уз присуство надлежног инспектора за заштиту животне средине.

подтачка 3.3. Приказ врсте и количине потребне енергије и енергената воде и сировина

Студијом нису приказане потребне количине воде за функционисање пројекта (напајање животиња, прање и чишћење објекта и сл.), као и извори снабдевања.

„Вода се користи за технолошке, санитарне и противпожарне потребе.

У претходном периоду фарма је за снабдевање водом користила сопствени бунар, али надаље се фарма снабдева водом из јавног водоводног система.“

Потребно је у складу са капацитетом фарме и технолошким пројектом израчунати и детаљно приказати која се количина воде троши за које намене (напајање животиња, прање и чишћење објекта, санитарне потребе и сл...) на дневном нивоу.

подтачка 3.4. Приказ врсте и количине испуштених гасова, воде и других течних и гасовитих отпадних материја, посматрано по технолошким целинама укључујући емисије у ваздуху, испуштање у површинске и подземне водне реципијенте, одлагање на земљиште, буку, вибрације, топлоту, зрачења (јонизујућа и нејонизујућа) и др.

део 3.4.1. Емисије загађујућих материја у атмосферу

Иако се мерењем не може одредити количина загађујућих материја у ваздуху које се емитују из објекта за тов свиња и објекта за сакупљање стајњака, то се може прорачунати. С обзиром да су познати подаци о капацитету и врсти животиња дати прорачуном количине емитованих загађујућих материја: метана (CH₄), амонијака (NH₃), суспендоване чврсте честице (PM₁₀), лако испарљивих органских материја без метана (NMVOC), по методологији из Прилога 5. Правилника о методологији за израду Националног и Локалног регистра извора загађивања, као и методологији за врсте, начине и рокове прикупљања података („Службени гласник РС“, број 91/2010, 10/2013, 98/2016, 72/2023 и 53/2024).

део 3.4.2. Стварање отпадних вода

На основу капацитета фарме и технолошког процеса прорачунати количине технолошких отпадних вода према познатим подацима, у обзир узети све аспекте настајања отпадних вода (прање објекта, осока, течни стајњак, и сл...). Потребно је описати начин сакупљања отпадних вода од објекта за тов, до базена и даље до јавне канализације или лагуне, и њихов третман којим се утиче на њихово негативно дејство на чиниоце животне средине.

део 3.4.4. Стварање отпада

Прерачунати количине чврстог стајњака на основу капацитета фарме, описати начин његовог настајања, начин лагеровања, као и површину за лагеровање. Такође описати и документовати (ако постоје документа-евиденције о предаји стајњака) како се поступа са стајњаком.

подгачка 3.5. Приказ технологије третирања свих врста отпада

део 3.5.1. Третман отпадних гасова

„Како би се стварање непријатних мириса свео на минимум, лагуне су опремљене мешачем, чија је улога да хомогенизује и аерише течни стајњак, и спречи развој анаеробних процеса и стварање амонијака и млечне киселине, који су узрочници непријатних мириса.“

Техничка комисија обиласком лагуна на лицу места није у истим уочила било какву опрему која би се могла сматрати мешачем. Лагуне су више личиле на обичне рупе ископане у земљишту око којих је подигнут насип како би се повећао њихов капацитет. У студији описати опрему у лагунама, ако она постоји и то на одговарајући начин документовати (фотографије, пројекти и сл. ...), као и процесе који се ту врше а од утицаја су за спречавање непријатних мириса.

део 3.5.2. Третман отпадних вода

„На локацији фарме не постоји третман отпадних вода.“

На локацији фарме отпадне воде се третирају тако што се врши раздвајање течне од чврсте фазе помоћу сепаратора. Описати врсту сепаратора и његове карактеристике, као и начин рада, фотографисати га, јер већ постоји. Описати његов учинак, с обзиром да су рађене анализе отпадних вода после третмана.

Тачка 5. ОПИС МОГУЋИХ УТИЦАЈА ПРОЈЕКТА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ КОЈИ СУ ПОСЛЕДИЦА ГРАЂЕЊА И КОРИШЋЕЊА ПРОЈЕКТА, УКЉУЧУЈУЋИ И ОПИС РАДОВА НА ЗАТВАРАЊУ, ОДНОСНО УКЛАЊАЊУ

подгачка 5.2. Могући утицаји пројекта на животну средину који су последица коришћења пројекта

део 5.2.1. Утицај на становништво и здравље људи

„Најближи стамбени објекти индивидуалног карактера становања насеља Бачина су на удаљености од 500 метара од границе фарме услед чега је утицај фарме на здравље становништва минимизиран.“

Чињеница да су најближи стамбени објекти на удаљености од око 500 метара у насељу Бачина, није од пресудног утицаја на штетне ефекте са фарме, ако се изоставе други фактори као што су ружа вертова и слично због чега се непријатни мириси не шире само према насељеном месту Бачина. Поред тога није наведено да се такозване лагуне налазе на удаљености од 20-ак метара од државног пута IIа реда број 190, којим пролази велики број возила према другим насељима општине Варварин, али и према Опарићу, Каленићу, Рековцу, Крагујевцу, и другим насељима. Такође, потребно је одредити минимално заштитно растојање, односно зону утицаја непријатних мириса према расположивим литературним подацима.

део 5.2.5. Утицај на воду, ваздух и земљиште

„Ризик за загађење ваздуха, изван граница комплекса је мали.“

Навод из Студије у вези загађења ваздуха у најмању руку није тачан. Потребно је описати на који начин је ваздух угрожен и где се све манифестују такве штетне последице.

„Земљиште је изложено минималном ризику, јер су све опасне материје складиштене у складу са законском регулативом (осока, измет).“

Није извршена анализа земљишта чиме би се поткрепила ова тврдња, посебно ако се узме у обзир да не постоји било какав доказ да су лагуне изграђене од водонепропусних материјала и да су адекватно одржаване да би се обезбедила њихова водонепропусност.

Потребно је извршити узорковање, и тек након узорковања и увида у резултате константовати да ли има утицаја на земљиште.

Тачка 6. ПРИКАЗ СТАЊА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА ГЕОГРАФСКОМ ПОДРУЧЈУ МЕСТА ИЗВОЂЕЊА ПРОЈЕКТА ОБУХВАЋЕНОМ МОГУЋИМ УТИЦАЈЕМ ПРОЈЕКТА (МИКРО И МАКРОЛОКАЦИЈА) И ПРОЦЕНА МОГУЋИХ ПРОМЕНА ЧИНИЛАЦА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ БЕЗ РЕАЛИЗАЦИЈЕ ПРОЈЕКТА НА ОСНОВУ ДОСТУПНИХ ИНФОРМАЦИЈА О СТАЊУ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И НАУЧНИХ САЗНАЊА...

подтачка 6.3. Земљиште, вода и ваздух

Претходно истакнуте примедбе у вези са овим важи и овде, то јест не могу се давати произвољне оцене без претходног мерења и утврђивања чињеничног стања, или зато што нико други није вршио мерење па не постоје подаци о штетном утицају.

подтачка 6.7. Међусобни однос наведених чинилаца

„Предметни пројекат у току редовног рада не би требало да има негативан утицај на локално становништво емисијом загађујућих материја. У ужем и ширем окружењу локације предметног пројекта не налази се ни једна заштићена животињска или биљна врста, нити се налазе станишта приоритетна за заштиту.

Имајући у виду потенцијал и ниску вероватноћу негативног утицаја које предметни пројекат може имати на чиниоце животне средине, може се рећи да је апсорпциони капацитет животне средине на предметној локацији и широј околини такав да дозвољава рад објекта, без значајног нарушавања природног режима чинилаца животне средине.“

Наводи ова два става су веома прозивиљни и потребно је претходно одговарајућим мерењима и анализама доказати да овај пројекат, који већ постоји на предметној локацији и већ је показивао штетне ефекте у току редовног рада, да у будуће у току редовног рада неће имати утицаја на чиниоце животне средине. Односно тек након што се изврше одговарајућа мерења и прикупе подаци који то доказују може се доносити овакав закључак.

Тачка 7. ОПИС ЧИНИЛАЦА ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ НА КОЈЕ БИ ПРОЈЕКАТ МОГАО ДА УТИЧЕ, У ТОКУ ТРАЈАЊА ЦЕЛОКУПНОГ ПРОЈЕКТА

подтачка 7.2. Емисије загађујућих материја у ваздух, воду, земљиште, буке, вибрација, јонизујућег и нејонизујућег зрачења, светлости, топлоте, непријатности у току извођења и експлоатације

„Мириси су главна потенцијална непријатност. Смањење се постиже одговарајућим третманом стајњака, хигијеном објеката и зеленим појасом.

Нигде у Студији није наведено на који ће начин стајњак бити третиран, а да ће то смањити непријатне мирисе. Такође нигде није описано где ће и на који начин бити подигнут наведени зелени појас и шта ће он допринети у смањењу штетних утицаја.

„Све воде се сакупљају у непропусну лагуну, са контролисаним коришћењем на пољопривредним површинама.“

У више наврата напред је наведено да не постоје докази да је лагуна непропусна. Такође нигде није наведено на који начин се обезбеђује контролисано коришћење на пољопривредним површинама, већ је само наведено да се те воде предају индивидуалним пољопривредним газдинствима без икакве контроле као даље они са тим поступају.

подтачка 7.3. Негативно деловање очекиваних остатака, настанак одлагање и поновно искоришћење отпада у току извођења и експлоатације

„Течни стајњак је смеша феџеса, мокраће и технолошке отпадне воде с примесима, која настаје при држању свиња на решеткастом поду. На локацији фарме се у сепаратору врши одвајање чврстог и течног стајњака – осоке. Чврст стајњак се одмах товари у одговарајућу механизацију и аплицира на пољопривредне површине. Осока се сакупља у бетонском базену из ког се пумпама препумпава у лагуне одакле се одвози цистернама до пољопривредних површина.

Техничка комисија је увидом на локацији утврдила да се течни стајњак сакупља у базену, одакле се преко сепаратора (за које не постоје никакви подаци да ли је одговарајући за планирани капацитет фарме) одваја чврсти и течни стајњак. Навод да се чврсти стајњак одмах товари у одговарајућу механизацију и аплицира на пољопривредне површине би подразумевао да се то спроводи свакодневно што не одговара реалности. Због напред наведеног потешко је у Студији ово описати на адекватнији начин. Осока која се добија након одвајања у сепаратору не сакупља се у базену већ се директно одводи у лагуне за које нема података о томе да ли одговарају капацитету, како су изграђене, а посебно не постоји никакав доказ да су водонепропусне. У Студији није обрађено на који се начин обезбеђује да приликом транспорта не долази до неконтролисаног изливања течног стајњака, као ни то на који се начин врши контрола земљишта где се овај стајњак излива како би се спречило загађење тог земљишта. Такође нигде није описано на који начин се обезбеђује да извезени стајњак, чврсти или течни, одмах буде заоран како не би имао штетне утицаје на окружење где се извози.

Тачка 9. ОПИС МЕРА ПРЕДВИЂЕНИХ У ЦИЉУ СПРЕЧАВАЊА, СМАЊЕЊА И ОТКЛАЊАЊА СВАКОГ ЗНАЧАЈНИЈЕГ ШТЕТНОГ УТИЦАЈА НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

„Обзиром на све разматране последице и њихов значај, може се сматрати да Пројекат “Фарма за држање крмача и товљеника” Носиоца пројекта ПГ Стефан Тирнанић, може имати одређене утицаје за које је неопходно предузети мере заштите како би се могуће негативне последице свеле у прихватљиве границе.

Опис мера за спречавање, смањење и отклањање сваког значајног штетног утицаја на животну средину обухвата мере које се могу систематизовати у оквиру следећих група:

- *мере у току извођења радова на адаптацији објеката*
- *мере у случају измештања и по престанку рада објекта*
- *мере које су предвиђене законским и другим прописима, нормативима и стандардима и роковима за њихово спровођење*
- *мере за спречавање настанка могућих удеса и мере за реаговање у случају удеса и планови и техничка решења заштите животне средине и*
- *друге мере које могу утицати на спречавање или смањење штетних утицаја на животну средину.“*

У групама мера које ће се предузимати ради спречавања, смањења и отклањања штетних утицаја не постоје мере које ће се предузети, односно предузимати како у току редовног рада и функционисања пројекта, што би по природи ствари требало да има највише утицаја јер ће претпостављамо да пројекат највише буде у редовном раду, пројекат не би имао штетне ефекте на чиниоце животне средине. Због напред наведеног потребно је посебно разрадити мере које ће се предузимати у току редовног рада и функционисања пројекта, и да наводи из подтачке 9.3. где су побројани прописи којих носилац пројекта треба да се придржава није довољно, јер се поштовање прописа подразумева и не може бити доведено у питање. У овом делу потребно је конкретизовати мере које ће бити предузете, посебно ако се има у виду да постојећи пројекат није нови пројекат чији утицај на животну средину тек треба утврђивати, већ је нешто што је радило на предметној локацији и већ производило штетне ефекте на чиниоце животне средине.

подтачка 9.3. Планови и техничка решења заштите животне средине и друге мере које могу утицати на спречавање или смањење штетних утицаја на животну средину

Поред већ наведених мера у овој подтачки разрадити и следеће:

За чиниоце животне средине за које се не могу извршити мерења (непријатни мириси) који представљају један од највећих негативних ефеката рада фарме, Студијом предвидети мере и активности које ће обезбедити смањење настајања непријатних мириса и њихово штирење према насељеним местима у окружењу, са јасним показатељима који се могу пратити и контролисати.

Имајући у виду немогућност постаљања кровног покривача над постојећим лагунама због њихових димензија, предвидети ефикасно решење за површинско покривање лагуна (плутајућа покривка на пр. или неко слично одговарајуће решење), као и установљавање адекватних баријера око лагуна у односу на ружу ветрова, а које би смањиле ширење непријатних мириса према насељеним местима у окружењу, и успостављање одговарајућег зеленог појаса око целе фарме.

Након утврђивања да ли су лагуна водонепропусне (анализа земљишта), израдити план санације постојећих лагуна, или изградњу нових, које би биле водонепропусне и имале одговарајући капацитет за фарму са планираним бројем грла свиња. За обезбеђење водонепропусности Студијом одредити примену најоптималнијег решења да лагуна буду водонепропусне (бетон или фолија).

Предвидети мере за редукцију непријатних мириса: употреба креча, зеолита, других биолошких препарата, на свим местима где настају: у објектима, базену за течни стајњак и лагунама.

Студијом предвидети одговарајућу контролу квалитета земљишта на које се извози течни и чврсти стајњак са фарме, било кроз обавезу носиоца пројекта, било кроз уговорну обавезу са лицима која преузимају стајњак са фарме, уз обезбеђење одговарајуће изјаве тих лица да су упозната са овом обавезом. Такође предвидети и начин контроле за прописно аплицирање извезеног стајњака у земљишта.

Обезбедити редовну контролу квалитета отпадних вода и постојећи начин поступања унапредити савременијим техничко – технолошким решењем (обезбеђивање пречишћавача уз ревитализацију постојеће канализације), а како би се на трајни начин решили проблеми са отпадним водама које због природе процеса на фарми настају у веома великим количинама, и постојећа решења са лагунама и извожењем на пољопривредне површине не може представљати дугорочно и трајно решење у случају да фарма ради пуним капацитетом у континуитету.

Опционо је као могућа мера и смањење капацитета фарме у случају да се на основу показатеља до којих се буде дошло одговарајућим мерењима и прорачунима утврди да предузимањем расположивих мера није могуће штетни утицај на чиниоце животне средине свести на прихватљив ниво.

За све мере одредити рокове за извршење, односно периоде контроле и документовања да рад фарме нема негативних утицаја на чиниоце животне средине.

Образложење

Пољопривредно газдинство Тирнанић Стефан, Трешњиног цвета 1V/6, Нови Београд, као носилац Пројекта – Фарма за држање крмача и товљеника, на катастарској парцели број 4722/1, КО Бачина – општина Варварин, поднело је дана 25.04.2025. године захтев за давање сагласности на Студију о процени утицаја на животну средину затеченог стања предметног пројекта, израђене од стране Привредног друштва за безбедност на раду, пројектовање и

инжењеринг „МД ПРОЈЕКТ ИНСТИТУТ“ д.о.о., Трг краља Александра Ујединителја 2/5 Ниш, евидентирана у овом привредном друштву под бројем 490/04 од 22.04.2025. године, који је на захтев надлежног органа уредило 13.05.2025. године.

О поднетом захтеву заинтересована јавност, органи и организације, као и грађани обавештени су објављивањем обавештења, заједно са студијом и пратећом докуменацијом поднетом уз захтев на веб презентацији Општине Варварин, као и објављивањем обавештења у дневном листу „Данас“ који излази на целој територији Републике Србије. Поред тога обавештење је објављено и у месним заједницама Варварин, Село Варварин, Бачина и Горњи Катун, као насељима која су најближа предметној фарми и чији су грађани у претходном периоду рада фарме органима Општинске управе општине Варварин у више наврата пријављивали штетно деловање на животну средину. У обавештењу је истакнуто да заинтересована јавност, грађани, органи и организације могу извршити увид у Студију о процени утицаја затеченог стања предметног Пројекта, и дати своје мишљење, примедбе и предлоге, овом органу, најкасније до 02.07.2025. године. Такође јавност је обавештена и да ће презентација и јавна расправа бити одржани 25.06.2025. године.

Надлежни орган је решењем број 501-37/2025 од 23.05.2025. године, образовао техничку комисију за оцену студије о процени утицаја пројекта. Техничка комисија је у складу са позитивним законским прописима анализирао студију о процени утицаја пројекта, разматрала мишљења и примедбе заинтересованих органа и организација и јавности са јавне расправе одржане 25.06.2025. године, процењивала све утицаје пројекта на чиниоце животне средине и подобност предложених карактеристика пројекта и мера и услова за спречавање, смањење и отклањање могућих негативних утицаја пројекта на стање животне средине на географском подручју места извођења пројекта, у току извођења пројекта, рада пројекта, у случају удеса и по престанку рада пројекта. На основу закључака чланова комисије надлежном органу је предложено да од носиоца пројекта захтева да изврши одговарајуће измене и допуне Студије у складу са у диспозитиву наведеним примедбама.

Уважавајући мишљење чланова техничке комисије, као и све примедбе грађана, органа и организација изнетих у току излагања студије и на јавној расправи, надлежни орган је одлучо да прихвати предлог техничке комисије да се од носиоца пројекта захтева да изврши измене и допуне поднете Студије о процени утицаја на животну средину затеченог стања, те је сходно томе одлучено као у диспозитиву овог решења.

Решење доставити:

- Носиоцу пројекта - Пољопривредном газдинству Тирнанић Стефан;
- Надлежном инспектору за заштиту животне средине;
- Објавити на огласној табли Општинске управе општине Варварин, као и на сајту општине Варварин – www.varvarin.org.rs;
- Архиви Општинске управе општине Варварин

ОБРАЂИВАЧ

Службеник за заштиту животне средине
Саветник
Јелена Весић

НАЧЕЛНИК ОДЕЉЕЊА

за општу управу, заједничке послове
и инспекцијски надзор
Самостални саветник
Дејан Бркић